

La utopia necessària

JOAQUIM NADAL I FARRERAS

La incorporació de Joaquim Franch, com la d'Alfons Martinell, a l'Ajuntament de Girona, inspirada per l'aleshores tinent d'alcalde de Cultura Antoni Domènech, s'ha d'inscriure dins del programa de transformació radical del Departament de Cultura de l'Ajuntament, en el qual treballaven dues persones l'any 1979 i que ha esdevingut una àrea completa de l'Ajuntament amb una gran diversificació de serveis culturals i perso-

nals. Aquest procés iniciat l'any 1979 algun dia haurà de ser analitzat en el seu conjunt per tal d'establir les línies polítiques i els avenços reals que en matèria cultural ha realitzat la ciutat de Girona en els darrers vuit anys.

Avui, però, cal que ens aturem un moment en la personalitat i l'impacte d'en Joaquim Franch dins d'aquest procés. Quan l'Antoni Domènech va proposar la incorporació d'en Quim a l'equip de cultura de l'Ajuntament de Girona, jo coneixia només per referències i vagament la personalitat d'en Quim Franch; sabia, però, que la seva

aportació seria valuosa i important i que hauria de donar una empenta decisiva a molts dels serveis que estàvem creant. No cal dir que els fets confirmaren plenament les expectatives i que el Taller d'Història, l'Aula de la Natura, el servei de Colònies, l'àrea de Joventut, l'escola d'Educadors, van anar prenent consistència amb un treball rigorós i sistemàtic proposat sempre per la iniciativa d'en Quim. Algun dia també hauré de fer el balanç de l'impacte de totes aquestes iniciatives en la modificació i l'aprofundiment del sentit i l'esperit cívic de molts joves ciutadans de Girona incorpo-

PUNT DIARI

Joaquim Franch a l'Aula de la Natura de Sant Daniel, 1982.

rats a la plena ciutadania tot disposant d'uns serveis nous inexistents uns anys abans.

Una relació no sempre fàcil

No puc estar-me de dir que la relació amb en Joaquim Franch no va pas ser sempre fàcil. El contrast entre l'inevitable pragmatisme a què obliga la gestió global dels afers de la ciutat i una personalitat decidida, generosa i amb empena va crear més d'un cop situacions de debat obert; a vegades, fins i tot, refrenant a contracor per necessitat imperiosa una identificació tàcita amb les propostes d'en Quim per tal de fer un just contrapès polític a la seva poètica. Eren debats profitosos, tant com escadussers, fruit de la inevitable crisi de creixement i de la necessitat d'organitzar uns serveis nous. Sento, ara, que el debat no fos sovint prou continuat, prou intens i prou sistemàtic. En tot cas, la transició entre el primer mandat de creació sota l'impuls de l'Antoni Domènech i el segon mandat de

consolidació sota l'esforç i l'impuls d'en Joan Puigbert, van originar, finalment, després d'un procés llarg, una dinàmica de treball estable, enriquidora i profitosa, que comptabilitzava l'entusiasme inicial de les propostes amb la seva necessària continuïtat i aprofundiment. Al final d'aquest procés, s'arribà fins i tot a una plena sintonia i a una total identificació entre les propostes d'en Quim Franch i un model global de ciutat que definíem i treballàvem entre tots. Val a dir, també, que la duresa d'alguns moments no naixia de discrepàncies de fons, sinó de la contradicció entre la voluntat expeditiva que imprimíem els polítics i la voluntat reflexiva, participativa, de debat obert, de constant contextualització que proposaven els tècnics. I encara hi hauríem d'afegir la generosa defensa de les condicions laborals del personal de l'àrea, la necessitat de cursos, seminaris i viatges d'intercanvi, la defensa de les ampliacions imprescindibles dels serveis i tantes altres coses que necessitaven trobar un acompassament amb la capacitat pressupostària municipal.

Un projecte pedagògic plural

No he aportat, aquí, aquestes reflexions de forma gratuïta. He cregut, més aviat, que calia explicar com tot allò que ara tots valorem de forma entusiasta i incondicional va requerir un esforç de disseny, treball i imaginació que hem d'atribuir, en bona part, a en Quim Franch. Ho feia des d'una visió integral de l'home, la ciutat i la natura i proposava la seva interrelació a través d'un projecte pedagògic plural, d'un gran sentit cívic i d'una profunda capacitat revolucionària i utòpica. Des de l'auca del nen acabat de néixer, passant pel taller d'història o la seva recent implicació en el projecte de l'escola taller, tot significava la voluntat de fer entendre que la ciutat, el territori i la societat són un bé col·lectiu, un marc de convivència que cal protegir, potenciar i impulsar. D'acord amb la proposta d'en Quim Franch, l'impuls naixeria de la utopia possible d'anar creant nous horitzons i noves perspectives des de les propostes ja consolidades per tal d'avançar constantment en un pro social irrenunciable.

Quim,
 Algunes raons en pro d'una
 proposta heràldica:
 1a.- Al Tapis de la Creació hi ha
 representada una cigonya. Això
 indica alguna cosa sobre el passat.
 2a.- A Estrasburg, seu del Consell
 d'Europa, hi ha moltes cigonyes.
 Tantes, que alguns dels primers
 especialistes europeus sobre el
 tema hi treballen.
 Conclusió provisional: tant si
 ens ho mirem des del passat com
 si ho fem des del futur, la solució
 és la mateixa. Segueixo.
 3a.- Tenir cura de l'entorn és un
 signe de civilitat avançada. Volem

Una dedicatòria

una civilitat avançada?

4a.- Les cigonyes en particular
 han estat sempre un símbol de
 benestar, un portador de bons
 auguris i un senyal de pacte entre
 els homes i els animals.

5a.- I definitiva: si Girona és la
 ciutat que és sense cigonyes, te la
 pots imaginar amb nius als teulats
 del barri vell?

De veritat, pensa-ho bé.

Amb afecte,

Joaquim Franch.

(Dedicatòria del llibre *El lleure com a projecte*)

Així, les seves propostes humanes, tendres, poètiques, possibles, es combinaven amb la gran utopia desitjable de fer un món col·lectivitzat i feliç. De tot això en vaig tenir mostres precises i freqüents i no em puc estar de reproduir al costat d'aquest article una mostra concreta del que hem dit, en la qual es combina una racionalitat contundent en el discurs i la capacitat de crear una utopia il·lusionada en la proposta. En cada nou tema que tocava, aquesta combinació manifestada simbòlicament amb la proposta de les cigonyes adquiria una dimensió més i més afectiva. Al coneixement de la natura, hi afegia totes les dosis necessàries de realisme polític per tal de transformar-les en propostes possibles.

L'únic homenatge possible

Ja quasi al final del seu trajecte, el mes de maig de 1987, ho vaig

poder acabar de comprovar en una sessió de seminari amb coordinadors de cultura de diferents institucions de l'Estat al Pati Maning de la Diputació de Barcelona, a la qual em va convidar per explicar el projecte cultural de Girona i on entre tots vam debatre els problemes d'articulació entre els models polítics, els agents culturals i els treballadors de la cultura. Va ser una sessió afectiva que em va distreure del neguit electoral i que em va permetre adonar-me de l'eficàcia d'un debat en grup i una reflexió serena sobre tot allò que les circumstàncies ens empenyen a fer precipitadament. Vam quedar de tornar-hi i vam viure junts el goig d'explicar una proposta capaç d'engrescar Girona i els gironins i de suscitar l'admiració de tots els altres. Pocs dies després en Quim Franch i jo comprovàvem fins a quin punt uns anys de treballar junts havien arribat a crear uns lligams d'amistat i estimació en una confessió de soli-

daritat i tendresa que no oblidaré mai.

Girona ha estat diferent amb en Quim Franch i Girona té ara l'obligació de seguir apostant per al seu futur com a únic homenatge possible a un home que va fer de les utopies realitats i va proposar noves utopies. El nostre compromís i el nostre homenatge és d'haver-ho entès així i de no parar mai fins a fer de Girona el model i el projecte que tant ens havia il·lusionat i que en Joaquim Franch tant havia ajudat.

Joaquim Nadal és alcalde de Girona.